

FENNTARTHATÓSÁGI ÉRTÉKELŐ RENDSZER (FÉR)

települési szintű beruházások és fejlesztések előzetes értékelésére

- a fenntarthatóság érvényesítése az önkormányzati döntéshozatalban -

Bevezetés

A környezeti, társadalmi és gazdasági szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a jövő generációk érdekeit is szem előtt tartó fenntarthatóság elve általában nem érvényesül a hazai önkormányzati (és egyéb) döntéshozatalok során. Ennek számos oka van, melyek közül a legjellemzőbbek a következők:

- megfelelő (rendszer-) szemlélet és szakmai ismeretek hiánya,
- nem áll rendelkezésre megfelelő eszköztár (fenntarthatósági értékelési módszer, indikátor-rendszer) az egyes beruházások, fejlesztések hatásainak előzetes vizsgálatára, hatásainak nyomon követésére, elemzésére,
- a rövid távú érdekek preferálása (elsősorban pénzügyi, gazdasági szempontok miatt),
- az illetékes szakmai bizottságok, szervezetek előzetes véleményezését megkerülő döntéshozatal,
- a társadalmi egyeztetések hiánya,
- a fenntarthatóság szempontjából hibás döntések káros következményeinek hiányos ismerete,
- a felelősségvállalás hiánya stb.

A fenti ábra az **„erős fenntarthatóságot”** mutatja, melynek alapján a természeti viszonyok szerint épül fel a társadalom, és a gazdaság a társadalmat szolgálja ki. A társadalmi és gazdasági terület a természeti erőforrásokra / ökoszisztémák szolgáltatásaira van utalva, ezért a természetes ökoszisztémák hosszú távú mennyiségi és minőségi védelme alapvető fontosságú

Fenntarthatósági Értékelés

A Fenntarthatósági Értékelés célja egy adott településen tervezett beruházások, fejlesztések (és azok változatainak, alternatíváinak) objektív elemzésének, összehasonlíthatóságának biztosítása a fenntarthatóság elvét szem előtt tartva. A komplex előzetes vizsgálat elvégzése környezetvédelmi szakmai feladat, azonban a társadalmi és gazdasági értékeléshez szükség lehet más szakértők bevonására is. Az értékelő táblázat az ún. *Fenntarthatósági Mutatószám (FM)* kiszámítását teszi lehetővé, melynek ismerete alapján eldönthető, hogy egy tervezett fejlesztés, beruházás – fenntarthatóság szempontjából – támogatható vagy elutasításra javasolt.

Az alábbi értékelő táblázat szürke oszlopában szereplő számok *példaként* szolgálnak az elemzésre, egy meghíúsult veresegyházi ipari beruházás kapcsán (részleteket ld. itt: Egy meghíúsított ipari beruházás tanulságai: https://www.tavirozsa-egyesulet.hu/pdf/Agglomeracios_fuzetek_I.pdf).

Szabályok az értékelő tábla alkalmazásához

A táblázat kitöltése:

- az értékelő táblázatban kizárólag a hosszú távú hatásoknak kell pontot adni, kivéve, ha egy adott tényezőnek csak rövid- vagy közép távú hatása van,
- az KH értéke -48 és +48, a TH és a GH értéke -24 és +24, az FM értéke pedig -96 és +96 pont között lehet.

Az értékelés során adható pontszámok:

Az érintett településre gyakorolt hatás mértéke	Negatív hatások rövid- és középtávon (0-5 év)	Negatív hatások hosszú távon (5 év felett)	Pozitív hatások rövid- és középtávon (0-5 év)	Pozitív hatások hosszú távon (5 év felett)
Nincs	0	0	0	0
Kicsi	-1	-2	+1	+2
Közepes	-2	-4	+2	+4
Nagy	-3	-6	+3	+6

Az adott fejlesztés, beruházás elvetendő (nem felel meg a fenntarthatóság elvének), amennyiben:

- az FM értéke negatív,
- az értékelő táblázat bármely cellájában -6 vagy -4 pont szerepel,
- a környezeti, társadalmi vagy gazdasági hatások (KH, TH, GH) közül bármelyik pontszám negatív érték.

Települési szintű beruházások és fejlesztések

FENNTARTHATÓSÁGI ÉRTÉKELÉSE

– értékelő táblázat –

Vizsgálandó hatások	Beruházás vagy fejlesztés megnevezése			A tervezett beruházás vagy fejlesztés rövid bemutatása
	1. beruházás vagy változat	2. beruházás vagy változat	3. beruházás vagy változat	
	PÉLDA: Fecskendőgyár (Veresegyház)	Fenyves – útépítés (Szada)		Veresegyház és Szada határán, a Fenyveserdő földúton, vagy a Fenyves rovasára aszfaltutat terveznek építeni
A) Környezetvédelmi hatás (KH)	Hatások mértéke (-6 és +6 pont között)			Indokolás/alátámasztás/megjegyzés
1. Levegőminőség, klíma szempontok (légszennyező anyag kibocsátás minősége és mennyisége – ipar, mezőgazdaság, közlekedés)	-6	-2		
2. Felszíni és felszín alatti vizek állapota és mennyisége (vízszenyező anyag kibocsátás minősége és mennyisége, vízfelhasználás mértéke)	-6	0		
3. Talajállapot (minőségi változás, erózió, defláció, beépítés mértéke)	-2	-2		
4. Természet és táj állapota (biológiai sokféleségre gyakorolt hatás, természeti területek felaprózódása, inváziós fajok terjedése, élővilág zavarása)	-6	-2		
5. Települési és az épített környezet (zöldfelületek állapota, kiterjedése, védett építészeti értékek állapota)	0	-2		

6. Hulladékgazdálkodás (keletkező veszélyes és nem veszélyes hulladékok mennyisége, kezelése, újrahasznosításuk mértéke)	-6	0		
7. Zaj- és rezgés állapot (közlekedési, ipari és egyéb terhelések)	-4	-2		
8. Energiagazdálkodás, klímára gyakorolt hatás (hagyományos és megújuló energiaforrások aránya, energiafelhasználás mértéke)	-6	0		
KH pont összesen:	-36 pont	-10 pont		
B) Társadalmi hatás (TH)	-----	-----	-----	Indokolás/alátámasztás/megjegyzés
1. Új munkahelyek aránya a helyi lakónépességhez viszonyítva (helyi, térségi és egyéb munkaerő alkalmazásának aránya)	+2	0		
2. Közösségi élet (öszöntző és gátló hatások)	0	+2		
3. Környezetegészségügyi állapot (levegőszennyezés, ivóvíz minőség, zajterhelés)	-6	-2		
4. Környezeti szemléletre gyakorolt hatás, példamutatás	0	0		
TH pont összesen:	-4 pont	0 pont		
C) Gazdasági hatás (GH)	-----	-----	-----	Indokolás/alátámasztás/megjegyzés
1. Várható egyszeri pénzügyi bevételek és kiadások aránya a település éves költségvetéséhez viszonyítva (telek adás-vétel, infrastrukturális beruházások)	+4	-2		
2. Várható permanens pénzügyi bevételek mértéke a település éves költségvetési bevételeéhez képest (iparűzési adó stb.)	+4	0		
3. Várható üzemeltetési, fenntartási költségek mértéke a település teljes éves üzemeltetési kiadásaihoz képest	0	-2		
4. Szinergikus hatások, kapcsolódás más, helyi vállalkozásokhoz (pl. beszállítói tevékenység)	+2	0		
GH pont összesen:	10 pont	-4 pont		
Fenntarthatósági Mutatószám (FM):	(KH+TH+GH) = -30 pont	(KH+TH+GH) = -14 pont	(KH+TH+GH) =	
EREDMÉNY - A BERUHÁZÁS, FEJLESZTÉS:	ELVETENDŐ	ELVETENDŐ		

A beruházás vagy fejlesztés:	ELVETENDŐ	ELFOGADHATÓ	TÁMOGATANDÓ	ERŐSEN TÁMOGATANDÓ
Fenntarthatósági Mutatószám (FM) értéke:	- 96 – -1	0-32	33-64	65-96

A Fenntarthatósági Mutatószám a gyakorlati alkalmazások tapasztalatai alapján továbbfejlesztést igényel!